

Adresa

Ulica Matice hrvatske 2, 10000 Zagreb

Radno vrijeme

Od ponedjeljka do petka
od 13 do 19

Subotom
od 11 do 13

Savjet galerije

Vanja Babić, Neva Lukić, Feđa Gavrilović, Željko Marciuš, Rašeljka Boras, Enes Quien

Voditelj galerije

Vanja Babić

<http://www.matica.hr/zbivanja/galerija>

Dvadeset godina Galerije Matice hrvatske – riječ voditelja

Vanja Babić

Galerija Matice hrvatske od samih početaka nije se željela zatvarati u bilo kakve uske okvire, već biti što otvorenija za najširu moguću lepezu autorskih postupaka, ideja i poetika

U studenom 1995, dakle prije točno dvadeset godina, nakon doista duga iščekivanja napokon se otvorila Galerija Matice hrvatske. Ideja o pokretanju galerije u podrumskim prostorijama Matičine palače, adaptaciju kojih je u tu svrhu osmislio arhitekt Mario Beusan, javila se, naime, još dvije ili tri godine ranije, ali će njezina konačna realizacija – iz posve objektivnih

razloga – biti u nekoliko navrata odgađana. Posljednja od tih odgoda zbila se u nadasve dramatičnim okolnostima; rakete ispaljene s teritorija tzv. Republike Srpske Krajine zasule su Zagreb, a jedna od njih eksplodirala je tek nekoliko metara od galerijskih prozora. Zbog veoma napete situacije, već definiran datum otvaranja prve izložbe tada je morao biti pomaknut za otprilike pola godine.

Čim sam imenovan za prvoga – a dosad i jedinoga – voditelja Galerije Matice hrvatske, počeo sam razmišljati o njezinim programskim odrednicama odnosno koncepciji. Ovdje valja naglasiti kako se zagrebački likovni život tijekom devedesetih godina u znatnoj mjeri razlikovao od sadašnjega. Ponajprije, friško diplomirani mladi umjetnici nisu imali toliko mogućnosti za izlaganje u konvencionalnim galerijskim prostorima, pa su stoga iznimno popularne, a nerijetko i jednako tako uspješne, bile njihove izložbe u klubovima poput Gjure 2, Fanatica ili Concordije. Na takvim mjestima, svojevrsnim središtima zagrebačkog urbaniteta, odvijala bi se nadasve plodna sinergija kreativnih i zabavljačkih impulsa. S obzirom da sam i osobno sudjelovao u svim tim zbivanjima, smatrao sam kako Galerija Matice hrvatske ponajprije mora staviti programsko težište na umjetnike mlađe i mlade-srednje generacije, ali ne na način da im to bude izlagački debi, već njihova druga ili treća samostalna izložba. Drugim riječima, da im izlaganje u Matičinoj galeriji bude iskorak u stvaralačko sazrijevanje te eventualnu punu afirmaciju na domaćoj likovnoj sceni.

Od slikara do konceptualaca

Druga odrednica oko koje nisam nimalo dvojio bila je da Galerija Matice hrvatske mora gajiti što veću medijsku raznolikost. Matica hrvatska, pa tako i njezina galerija, bio sam duboko uvjeren, nipošto se ne bi smjela zatvarati u bilo kakve uske okvire, već biti što otvorenija za najširu moguću lepezu autorskih postupaka, ideja i poetika. Stoga su, već od prve izložbene sezone, u Galeriji Matice hrvatske dobili priliku izlagati autori koji se izražavaju u klasičnim likovnim tehnikama slikarstva, skulpture i grafike, ali podjednako tako i fotografi, konceptualci, videoumjetnici te ostali zagovaratelji različitih novomedijskih i proširenomedijskih vizualnih praksi. I napokon, tu je bila i treća osnovna odrednica čija se logika nametala već iz samoga naziva koji glasi Galerija Matice hrvatske, a ne Galerija Matice zagrebačke. Zagrebačka je likovna scena tijekom devedesetih godina – a neke bitnije razlike u tom smislu nema ni danas – bila, naime, izrazito dominantna u odnosu na one u hrvatskim regionalnim središtima, pa sam smatrao kako taj golem jaz valja barem malo

ublažiti. Stoga sam se nastojao držati nepisana pravila da barem dvije izložbe po sezoni pripadnu umjetnicima koji žive i stvaraju izvan Zagreba. S tako osmišljenim osnovnim programskim odrednicama uputio sam se na razgovor kod tadašnjeg predsjednika Matice hrvatske Vlade Gotovca te njezina glavnog tajnika Krešimira Mikolčića. Nije bilo ni najmanjih problema, pa sam se s dobivenom potporom te iskazanim najljepšim željama za uspjeh odmah mogao početi baviti konkretnim izlagačkim imenima te formiranjem galerijskoga savjeta i organiziranjem čuvarske službe putem Student-servisa. Princip je bio da svaki član galerijskog savjeta, u skladu s definiranim osnovnim programskim odrednicama, predloži dva ili tri umjetnika. Prvi savjet činili su, ako me sjećanje dobro služi, uz mene kao voditelja galerije još i Zvonko Maković, Frano Dulibić, Zoltan Novak i Željko Marciuš.

Antun Maračić, Vanja Babić i Vlado Gotovac na prvoj izložbi u Matičinoj galeriji 1995. / Snimio Roger Babić

Presjek najboljeg stvaralaštva

U Galeriji Matice hrvatske dosad je realizirano dvjestotinjak samostalnih te nekoliko skupnih izložbi, i doista mi nije lako izdvojiti najzanimljivije ili najbolje. Suviše ih je! Stoga bih se zadržao na nekoliko dojmova i anegdota.

Prvu izložbu koja je održana u Galeriji Matice hrvatske naprosto je nemoguće ne spomenuti. Bio je to konceptualno-fotografski ciklus Antuna Maračića *Ispražnjeni okviri, iščezli sadržaji 1991–1994*. Izložbu je otvorio Matičin predsjednik Vlado Gotovac, a predgovor u deplijanu napisao je Zvonko Maković. Maračić je tom izložbom na doista impozantan način ukazao na jedan detalj često prisutan na zagrebačkim fasadama kuća, a to su okviri u kojima više ne postoje nikakvi natpisi – nazivi tvrtki ili obavijesti o postojanju različitih uslužnih djelatnosti – čiji su sadržaji, dakle, iščezli. Snimajući ih i potom te iste fotografije uokviravajući,

umjetnik je učinio svojevrsnu inverziju: okviri što su izgubili svoje sadržaje sada su i sami postali sadržajem. Bio je to nedvojbeno sjajan početak za Galeriju Matice hrvatske.

Dobro pamtim i izložbu *Game is Over* danas nažalost pokojnog Ante Jerkovića. Umjetnik je u galerijski prostor odlučio unijeti dva biljarska stola. Izgledali su izvanredno. Postoji anegdota kako je stanoviti gospodin ušao u galeriju u namjeri da se raspita za mogućnost izlaganja, a dežurna studentica – iza njezina stola na zidu nalazili su se biljarski štapovi – uputila ga je na mene kao voditelja. Gospodin je zatražio moj telefon, a potom još i zapitao da li se tijekom trajanja izložbe uklanjaju biljarski stolovi. Nakon dobivena pojašnjenja više se nije javljao...

Ili izložba sjajnoga kipara Daniela Kovača. U to vrijeme Daniel je izrađivao prepoznatljive skulpture/objekte od dasaka, aluminijske i umjetne kože. Bile su poprilično velikih dimenzija, a iz nekih razloga nismo bili u mogućnosti nabaviti kombi. Stoga ih je Daniel jednu po jednu vozio na krovu svojega fiće, izgledajući pritom kao neka parodija Batmanova automobila. I postav skulptura – visjele su sa stropa – bio je prilično dramatičan te se otegnuo do iza ponoći. Ipak, rezultat je bio fantastičan. Tri moćne skulpture posve su zagospodarile galerijskim prostorom, a jedna od njih danas se nalazi u stalnom postavu Galerije umjetnina u Splitu.

Jedna od najfascinantnijih izložbi svakako je bila i ona Božene Končić Badurina. Na glavni galerijski zid umjetnica je rasporedila stranice s vlastoručnim prijepisom prijevoda knjige *Samome sebi* koju je rimski imperator i filozof Marko Aurelije napisao u 2. stoljeću. Učinila je to na način da je s pomoću pisala koje ne piše samo utiskivala slova u papir, potom ga kaširajući na obratnu stranu pa su riječi bile reljefne, ali i komplicirane za dešifriranje. Ali to nipošto nije bilo sve! U niši smještenoj u manjoj galerijskoj prostoriji umjetnica je, skrivena iza paravana na način da joj se nazirala tek silueta, u radno vrijeme galerije tijekom trajanja izložbe neprestano i svakodnevno nepomično meditirala.

Ne mogu zaboraviti ni Predraga Todorovića. On je u jeftini najlon omotao poznatu Augustinčićevu konjaničku skulpturu *Mir*, koju je potom grijao sušilom za kosu. Nakon toga uklonio je najlon te ga dopremio u Matičinu galeriju. Nisam vjerovao da će od te amorfne hrpe nastati realistična replika Augustinčićeva djela u svojevrsnoj *arte povera*-inačici. Ali nastala je!

Detaljnije sam izdvojio tek nekoliko primjera iz prošlosti Galerije Matice hrvatske. A tu su izlagali i sjajni slikari poput Ivice Malčića, Matka Vekića, Tomislava Buntaka, Petre Grozaj ili pokojnog Danka Jakšića, odlični multimedijalni, konceptualni ili video umjetnici poput Kristiana Kožula, Lee Vidaković, Željka Badurine, Davora Mezaka, Arijane Kajfeš, Jasminke Končić ili Igora Jurana, doista vrsni kipari poput Božice Matasić, Marine Bauer, Vitolda Košira ili Josipe Štefanec, ugledni fotograf Stanko Abadžić... Ovdje bih se zaustavio, posve svjestan kako sam mnoge izvrsne autore neopravdano izostavio, a jedini je razlog da ovaj tekst ne preraste u puko i nezanimljivo nabranje. Svi koji su u ovih dvadeset godina izlagali u Galeriji Matice hrvatske toga su, uvjeren sam, svjesni, a ja koristim ovu prigodu da im najsrdačnije zahvalim na suradnji i iz nje proizišlim nezaboravnim trenucima.

Izvor: *Vijenac* br. 567 od 26. studenoga 2016.

<http://www.matica.hr/vijenac/567/Umjetnost%20bez%20granica/>